

เฮ้อ...เวิร์กช็อปปชช และกัเวิร์กช็อป

วรากรณ์ สามโกเศศ

สุกฤษฎีกาพัฒนาราชบัณฑิตยสถาน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

กว่า เวิร์กช็อป (WORKSHOP) เป็นที่ติดปากติดหูคนไทยมาตลอด 1-2 เดือนที่ผ่านมา เมื่อนายกรัฐมนตรีไทยจัดการประชุม แบบที่เรียกว่าเวิร์กช็อป ติดต่อกันหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ NATIONAL AMC ท่องเที่ยว ยาเสพติด การส่งเสริมการลงทุน การศึกษา ฯลฯ จนประชาชนสับสนไม่แน่ใจว่ามันเป็นการประชุมอย่างไรกันแน่ แตกต่างจากการประชุมสัมมนาธรรมดาอย่างไร

ในแวดวงวิชาการนั้น WORKSHOP มีกันมานานมานานแล้ว เรียกเป็นภาษาไทยว่า **ประชุมแบบปฏิบัติการ** กล่าวคือจะมีการประชุมหรืออภิปรายถกเถียง พร้อมกับมีการฝึกฝนทำงานไปด้วย หรือฝึกฝนซักซ้อมความเข้าใจหรือมีการแบ่งกลุ่มประชุมแบบระดมสมอง(ให้ทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายโดยไม่ปิดกั้น) หรือมีการนำเสนอขอความเห็นและมีการวิจารณ์แก้ไข

ประเด็นสำคัญของ WORKSHOP ก็คือจะต้องมีการปฏิบัติการควบคู่ไปด้วย เช่นมา WORKSHOP เพื่อร่วมกันแก้ไขรายงานวิจัย โดยแก้ไขกันไปและถกวิจารณ์กันไปหรือมา WORKSHOP เพื่อวางแผนของหน่วยงาน โดยมีคนนำเสนอแผนและมีการวิจารณ์ แก้ไข และนำมาเสนออีกครั้ง แก้ไขกันไปจนพอใจ

WORKSHOP แตกต่างกว่าประชุมกันธรรมดาตรงที่การประชุมสัมมนาธรรมดาเป็นการมาหารือ รับฟังความเห็นและหาข้อสรุปโดยไม่มีลักษณะของการปฏิบัติการดังกล่าวไปด้วย ประชุมปฏิบัติการนั้นเท่าที่เห็นอย่างน้อยก็ใช้เวลา 1 วันเต็ม เพราะว่าจะต้องมีการปฏิบัติควบคู่ไปด้วย WORKSHOP แบบประชุมกัน 3 ชั่วโมง - 6 ชั่วโมง โดยไม่มีการปฏิบัติการนั้นไม่เคยนเห็น

เท่าที่ได้ฟังมาจากผู้ไปร่วม WORKSHOP ของนายกรัฐมนตรี มา 2-3 ครั้ง (ซึ่งว่ากันว่าทุกครั้ง มีแต่หน้าเดิมๆ ซ้ำๆ) ผมมีความเห็นว่า ไม่

ใช่ WORKSHOP อย่างที่รู้จักกันแน่นอน เพราะไม่มีภาคปฏิบัติแต่อย่างใด โดยแท้จริงแล้วก็คือการประชุมกันธรรมดาที่นั่นแหละ เพียงแต่เรียกให้โก้ๆ เป็นฝรั่ง ดูทันสมัย เป็นประชาสัมพันธ์เชิงการตลาด

WORKSHOP ที่ทำกันมาหลายหนนี้ ดูจะเป็นการประชุมหารือและหาข้อสรุป เพื่อกำกับและแบ่งงานกันไปทำเพื่อจะได้มี WORKSHOP ติดตามงานกันอีกในวันหน้า ไม่มีการแบ่งกลุ่มกันไปประชุมเพื่อหาแนวทาง และนำมาถกเถียงหาข้อสรุปในลักษณะปฏิบัติการแต่อย่างใด หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะนำเสนอข้อมูลและกลยุทธ์ แก้ปัญหา หน่วยงานอื่นๆ ก็ให้ข้อมูลเสริมเพิ่มเติม และนายกรัฐมนตรีก็จะเป็นผู้สรุปประเด็น ซึ่งเข้าใจว่าส่วนใหญ่เป็นไปตามใดที่เตรียมมา (โดยหน่วยงานที่นำเสนอแหละ)

การประชุมอย่างนี้ไม่มีอะไรเสียหาย ถือได้ว่าเป็นผลดีต่อการทำงานในด้านต่างๆ トラบที่ทุกคนตระหนักว่ามันเป็นเพียงการประชุมเพื่อหารือสรุปและกำชับงาน มิได้เป็นการประชุมแบบปฏิบัติการ เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ของประเทศโดยเป็นผลพวงจากการศึกษาที่ลุ่มลึก มีการถกเถียงวิจารณ์กันอย่างกว้างขวางและรอบคอบ

อย่างไรก็ดีเท่าที่สังเกตดู รู้สึกว่านายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดูจะให้ความสำคัญกับ WORKSHOP เหล่านี้เป็นอย่างมาก ถือเอาผล WORKSHOP เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของประเทศ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม และเป็นผลงานสำคัญของรัฐบาล

ใน **ประเด็นแรก** ความเข้าใจอย่างนี้เป็นเรื่องอันตราย เพราะกลยุทธ์สำคัญของประเทศและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ควรมาจากการถกเถียง ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะถูกนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติการสรุปประเด็นจากการประชุมอย่างทันสมัย โดยขาดข้อมูลที่ครบถ้วน อาจนำมาซึ่งความเสียหายได้อย่างมากมาย

ตัวอย่างเรื่องนี้ก็คือ ข้อสรุปโดยนายกรัฐมนตรีจากการประชุม เรื่องท่องเที่ยวที่เชียงใหม่จะทำให้ เชียงใหม่และภูเก็ต เป็นเมืองปลอดภาษีสำหรับนักท่องเที่ยวโดยไม่มีการศึกษาอย่างละเอียดมาก่อนว่าปลอดภาษีหมายถึงอะไร กินความ

กว้างแค่ไหน รัฐจะสูญเสียรายได้ไปมากเพียงไร และจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศเพียงใด เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ มิใช่ที่จะด่วนสรุปกันง่ายๆ ในท้ายการประชุมในเวลาไม่กี่นาที

ประเด็นที่สอง WORKSHOP ต่างๆ ที่ทำมานี้ เป็นการคิดแบบแยกส่วนที่ละส่วน โดยไม่อาจแน่ใจได้ว่า ข้อสรุปจากการท่องเที่ยว การลงทุน ยาเสพติด การศึกษา ฯลฯ จะประสานกันได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของประเทศ ด้านนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงประเด็นการแยกส่วนนี้ก็จะไม่คำนึงถึง

แต่ถ้าเข้าใจผิดว่าข้อสรุปจาก WORKSHOP เหล่านี้คือ กลยุทธ์สุดยอดที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเห็นผลในระยะเวลาน้อยอย่างรวดเร็วแล้วละก็ หวาดหวั่นเป็นอันมากว่าจะสร้างความปั่นป่วนสับสนให้เกิดขึ้นในการดำเนินงานของภาครัฐเป็นแน่

ประเด็นที่สาม WORKSHOP ที่จัดขึ้นนี้เป็นหนทาง(MEANS) ไปสู่เป้าหมายสุดท้าย(ENDS)

มิได้เป็น ENDS ในตัวของมันเอง ดังนั้น WORKSHOP จึงมิใช่เป็นผลสำเร็จที่จะมาคอยโอ้อวดได้ ผลงานจริงจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการกระทำอันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก WORKSHOP เกิดขึ้นเท่านั้น

สิ่งที่รัฐบาลควรริบเร่งก็คือผลงานในลักษณะนี้มากกว่าการจัด WORKSHOP ครั้งแล้วครั้งเล่า จนสร้างความหงุดหงิดให้แก่ผู้คน ที่กำลังรอผลงานของรัฐบาลที่เป็นรูปธรรมในยามที่เศรษฐกิจราวกับจะหยุดนิ่ง ไม่เคลื่อนไปข้างหน้า

สิ่งริบด่วนที่นายกรัฐมนตรีควรดำเนินการก็คือ เร่งรัดให้มีการกระตุ้นเศรษฐกิจรอบใหม่ด้วยมาตรการหลากหลายเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่า เศรษฐกิจจะไม่ถดถอยไปกว่านี้ อย่าลืมว่าทุกสิ่งในโลกนี้ต้องใช้เวลาด้วยกันทั้งนั้น และมักใช้เวลามากกว่าที่คาดคิดไว้เสมอ WORKSHOP นั้นสร้างความฮือฮาได้ในตอนแรก เมื่อประชาชนยังไม่เข้าใจธรรมชาติของมันจริงๆ

การสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจสิ่งที่รัฐบาลกำลังทำอยู่นั้น มิใช่มาจากการชี้แจงอย่างมากมายจนผู้คนสับสน หากแต่มาจากการแสดงออกของนายกรัฐมนตรีให้ประชาชนเห็นว่าตนเองซึ่งเป็นผู้หน้าของรัฐบาลเห็นสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และสิ่งใดรองลงมา

การให้ความสำคัญของนายกรัฐมนตรีแก่ทุกสิ่งไม่ว่าใหญ่หรือเล็กเท่าๆ กัน ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนและไม่เข้าใจว่ารัฐบาลกำลังจะสื่ออะไร การเป็นผู้นำ WORKSHOP หลายหัวข้อหลายครั้ง และการเข้าไปดูงานในแทบทุกเรื่องที่สำคัญและไม่สำคัญ ของนายกรัฐมนตรี (ชุดทองลิเจีย ประธานการประชุมกองทุนหมู่บ้าน ประชานที่ประชุมวางแผนของการบินไทย ฯลฯ) ทำให้ภาพที่รัฐบาลต้องการจะสื่อพรำแว และเมื่อคำนึงถึงข้อผิดพลาดในการพูดของนายกรัฐมนตรี (ระเบิดเครื่องบิน ทองลิเจีย ความผิดของนายวิรพล อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ว่าเป็นการผิดพลาดในขั้นตอนการทำงานเท่านั้น ในขณะที่ป.ป.ช. ระบุว่าเป็นการประทุษร้ายอย่างร้ายแรง คำกล่าวที่ ESCAP ฯลฯ) ด้วยแล้ว ผู้คนยิ่งสับสนมากยิ่งขึ้น

การคัดสรรเลือกแต่การแสดงออกที่จะสื่อความสำคัญของบางเรื่องหรือบางนโยบายจึงเป็นสิ่งที่นายกรัฐมนตรีต้องรีบพิจารณา เพื่อมิให้ความสับสนเกิดขึ้นมากกว่านี้

การไปร่วมการประชุมแบบที่การบินไทยต้องตัดออกไป จะว่าไปแล้วยังไม่เคยได้ยินว่ามีผู้นำของรัฐบาลประเทศใด ที่ไปร่วมเป็นผู้นำการวางแผนงานของบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจหนึ่งของรัฐบาล

ถ้าจะลงไปร่วมระดับนี้ต่อไปแล้ว มิต้องไปร่วมประชุมกับรัฐวิสาหกิจใหญ่ที่ทำเงินอื่นๆ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การสื่อสารแห่งประเทศไทย โรงงานยาสูบ ฯลฯ ด้วยอย่างนั้นหรือ

การขึ้นมาเป็นแชมป์โลกนั้นยากเย็น แต่ก็ง่ายกว่าการครองความเป็นแชมป์ยืนอย่างสมศักดิ์ศรีมากมายนัก